

BEHÇET ÇELİK

PATİKALARIN İYİ YANI

zeki Z kırmızı

2021

©

Behçet Çelik'i uzun süredir her çıkan yeni yapıtıyla izliyorum. Sondan bir önceki yapıtı, romandı: **Belleğin Girdapları** (2019). Kendi yazın çizgisiyle tutarlı, bağdaşık romanı hakkında olumlu düşündüm ama sıraya koymama karşın hakkında yazacak zamanım olmadı. Demek neredeyse iki yıl geçti ve yeni öykü kitabı gecikmedi: **Patikaların İyi Yanı**.¹ Hakkında düşündüğüm, uzunca yazdığım, öykümüzde önemli bulduğum, yazınsal ve bireysel arayışlarını önemseydiğim yazarımızı şimdilik en azından okuyorum ama yakında son iki kitabını kapsayan bir yazıdan vazgeçmiş değilim.

Belleğin Girdapları'ni bir iki yerinden etkileyici bulmuş, özellikle çağrışımın insanı taşıdığı yerde geçmişteki bir an'ın imgesini neredeyse varlıkbilimsel (**ontolojik**) berileme örneğine hayran kalmıştım. O duvar, yanındaki çocuk (?) imgelikten çıkıp bir kipliğe, yaşam belirtecine dönüşüyor. Bu belirteç (**artikel**) bir tür önsel (*a priori*) yazgı gibi, ama kararlı bir gidiş ya da çizgiden çok doğurgan ikilemlerle çatallanan bir yaşam yolunda sonsuzca eylemeyi sonsuzca durmayla değiştiriyor (*ikâme*).

Bunu bir kenara yazıyorum.

Patikaların İyi Yanı'na gelince kendi içkin yazın sorunsalına (*poetika*) bir katkıda bulunmuyor bu öykü kitabı. Hatta kitabın ilk öykülerinde öyküde yakaladığı düzeyin gerisine düştüğü izlenimine de kapıldım. Ama giderek Behçet Çelik yazı ırası ve havasında (**atmosfer**) soluk alıp verdiğimi ayırımsadım. Yine de insanın göğsünü sevince boğan bol oksijenli bir solumayı yapıtlarından giderek daha az beklemenin kaçınılmazlığını yeri gelmişken imleyelim. Takıldığı yerin üzerinden kolayca atlayıp, takıldığı şey her ne ise (ki biliyoruz ne olduğunu) şimdilik erteleyerek kendini rahatlatmak bir gen(iş)likte olmadığını okuru olarak öğrendik. Belki yazınsal hısımlı (dilsel olmasa da) Necati Tosuner onu anlamamıza yardımcı olabilir. Tosuner de takıldığını atlamadı ama bunun doğuracağı sorunlar bir yana, tutup takınağın kendisini anlattı döne döne. Çelik'in yaptığı ise tam bu değil. Takılma durumundan bir insanlık durumu çıkarmanın alt eşiğinde sorgulamasını buradaki, an içindeki, izlenimlere tümüyle açık somuttan yola çıkıp genellemelerin olanaksızlığına takılarak sürdürdü. Yani sürdürmedi çünkü sorun bir sonraki aşamaya geçişe izin vermiyordu. An, karabasan gibi tarihi, süreği, hatta eylemi olanaksızlaştırıyordu. Birey olarak kendini belli bir tarihin içinde gören ve bunu irdelemekten geri durmayan Behçet Çelik ise kendiyse yazarlığı arasında Stevensonumsu bir ikilemi yaşıyor olmalı. Tarihin bir kişisi nasıl olunur sorusunun yanıtını bir aydın (**entelektüel**) olarak iyi bilmesine karşın bunun gereklerinin hiçlenmişliği, ne nesnede ne öznedede din(e)meyen bir ağrıyı süregelen (**kronik**) olarak yaşamasına yol açıyor. Tüm anlatısı aslında bu bunalımın (**kriz, travma**) dışavurumu: "*Bir adım atmak bundan ötürü büyük mesele. Şimdide başlayıp sonrasında tamamlanan bir hareket bu. Daha beteri, tamamlanırken şimdiki de kötürümleştiriyor. Bir zamanların gelip geçmiş bütün şimdileri arasındaki yerini bir çöküntü olarak alıyor az öncenin şimdisi- gelecekteki şimdiler için birer çukur bırakarak. Bildiğimiz zamanlar büsbütün yerle bir. Zamanı aşmaktan, ötesine geçmekten söz ederler bazen. Nasılını, niçinini; mümkün mü, değil mi?" (**Koyu renk yüzeyde karşılaşma**, 114) Eğer kaçış ve ucundaki ada onu düşlem çizgisinde yatıştırıp avutabilseydi daha parlak ve güncel anlamda geçerli bir dili ve yazınsallığı yakalardı ama halkçillaşma (**popülizm**) ile bir ilgisi yok onun. Bunu olumlu bir özelliği olarak belirtiyorum.*

¹ Behçet Çelik; **Patikaların İyi Yanı** (2021), İletişim yayınları, 2021, İstanbul, 130 s.

Bu çözümlmeyi sürdürürsem önümdeki yazı izlencem bir kez daha allak bullak olacağından burada kesiyorum. Kitapta 11 öykü var. Yaşam onarılabılır, yaralarımız sağaltılabilir mi? İnsan bir olasılıktan düşebilir mi? Öykü göz ardı edilen yer(ler)de ayrıca sürer mi?

Özellikle beğendiğim öyküler: **Okaliptüsler bu kadar uzak mıydı? Patikaların iyi yanı:** “Bu sabah neyin değişik olduğunu, neden bakıp geçmediğini düşündü Nilgün. Bir yanıt bulamayınca çantasındaki kitabı çıkarıp okumaya çalıştı bir süre. Ara verip önünde alabildiğine uzanan, kendinden başka hiçbir şeye açılmayan ışıklı, engin, mavi açıklığa o kadar sık baktı ki cümleler bir sonrakiyle buluşamadı, paragraflar birbirini takip etmedi. Şimdi değil, deyip kapattı kitabı.” (75), **Koyu renk yüzeyde karşılaşma.**

Behçet Çelik’in dili zorlamama konusundaki siyasetini ise öykü geleneğimiz adına (bile) yanlış bulduğumu bu kez de belirtmeyi kaçınılmaz görüyorum. Dili bir aracı, aygıt olarak görmenin ötesine çoktan geçmiş olmalıydı. Öyküsünün geleceği için de bu zorunlu.

Temmuz 2021